

Justyna Kasperczuk

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

PRZEGLĄD WYDAWNICTW O REGIONIE ZA 2020 R.

Review of publications about the region for the year 2020

Обзор издательств о регионе в 2020 г.

Chabudziński Łukasz. Uwarunkowania dynamiki wydajności źródeł na pograniczu Roztocza Zachodniego i Wzniesień Urzędowskich. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2020. - 158 stron : ilustracje, mapy, wykresy ; 30 cm

Bibliografia na stronach 127-135.

ISBN 978-83-227-9299-5

Łukasz Chabudziński, jest asystentem naukowo-dydaktycznym na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Geograficznie monografia obejmuje pogranicze Roztocza Zachodniego i Wzniesień Urzędowskich, czyli makroregion Roztocza oraz makroregion Wyżyny Lubelskiej. Teren badań to dział wodny II rzędu, gdzie przebiegają zlewnie Sanu, Sanny, Wieprza i Wyżnicy. Region objęty badaniem charakteryzuje się dużą różnorodnością wydajności źródeł. Przeprowadzono analizę siedemnastu źródeł, gdzie uzyskano dane meteorologiczne, hydrometryczne, hydrogeologiczne, kartograficzne wraz z dotychczasowymi opracowaniami krenologicznymi dotyczącymi tego obszaru. Opracowanie ma na celu wyłonienie cech charakterystycznych dla środowiska przyrodniczego, które decydują o dynamice i wydajności źródeł Roztocza oraz Wyżyny Lubelskiej. Należy nadmienić, iż rodzaj źródła wody i jego jakość może mieć wpływ na atrakcyjność turystyczną, a tym samym na popularność rekreacyjną danego obszaru. Zgromadzony materiał badawczy pozwolił autorowi na szeroką i wnikliwą analizę.

Prof. dr hab. Paweł Jokiel, w recenzji pisze: „(...) Autor podejmuje jednocześnie udaną próbę unifikacji dotychczasowych poglądów na temat zasilania, krążenia i drenażu wód podziemnych na całej Wyżynie Lubelskiej. Przedstawia także autorskie modele sposobów zasilania dolin i funkcjonowania wpływów wód podziemnych na tym terenie w aspekcie lokalnych warunków środowiskowych. Omówione w pracy koncepcje przebiegu procesów infiltracji, przepływu oraz drenażu wód porowych i szczelinowych w analizowanych zlewniach źródeł są logiczne, dobrze udokumentowane badaniami własnymi i szczegółową literaturą, a także interesujące z punktu widzenia metodycznego. Mają cechy nowatorskich modeli konceptualnych, wartościowych zarówno pod względem poznawczym, jak i dydaktycznym”.

Praca złożona z 10 rozdziałów, w których omówiono cele badawcze i scharakteryzowano przebadany obszar, metody i materiały badawcze, przedstawiono wyniki analizy.

Zamieszczono spis rycin i tabel, bogatą literaturę przedmiotu oraz załączniki w postaci kart inwentaryzacyjnych.

Chachaj Jacek. O początkach lubelskiej wieży zamkowej. - Lublin : Wydawnictwo Werset, 2020. - 123 strony : ilustracje ; 21 cm

ISBN 978-83-65713-53-7

Jacek Chachaj – absolwent historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, autor prac naukowych i popularnonaukowych, badacz historii Lublina, obecnie pracownik w Katedrze Historii i Historiografii Europy Wschodniej w Instytucie Historii KUL.

Kolejna publikacja tego autora dotyczy lubelskiej wieży zamkowej. Jest to najprawdopodobniej najstarszy zabytek naszego miasta. Bywa nazywana basztą lub donżonem. Mimo wielu opracowań dotyczących tego unikatowego obiektu, autor zdecydował się wejść w polemikę z dotychczasową literaturą przedmiotu. W publikacji podnosi swoje wątpliwości, zastrzeżenia, wnioski, analizuje dotychczas postawione hipotezy odnośnie genezy i roli wieży dawnego zamku królewskiego oraz jej fundatora i pomysłodawcy. Bierze pod lupę również brak informacji o liczbie etapów i sposobu budowy baszty. Momentem zwrotnym okazały się przeprowadzone w latach 2006–2008 prace badawcze, które wytyczyły zupełnie nowy kierunek badaniom archeologicznym.

Lubelski donżon jest zdecydowanie wyjątkową budowlą, ale dotychczas nie udało się ustalić wielu istotnych faktów, co pozostawia wieżę zamkową archeologicznie i historycznie twierdzą nie do zdobycia.

Ze względu na tematykę publikacja skierowana jest do regionalistów, archeologów i historyków.

Czemierniki : ziemia czemiernicka : ludzie, wydarzenia, pamiątki. Cz. 3 / pod redakcją Mariana Mazurka. - Czemierniki : Wydawnictwo Wspólnota, 2020. - 280 stron : ilustracje (w tym kolorowe) ; 27 cm

Bibliografia na stronach 279-280.

ISBN 978-83-932225-3-7

Kolejna, bo trzecia już publikacja, powstała dzięki staraniom rodowitego mieszkańca Czemiernik Mariana Mazurka – historyka, regionalisty, redaktora dwóch części monografii o ziemi czemiernickiej. Pierwsza część ukazała się w 2009 r. z okazji 500-lecia nadania prawa miasta Czemiernikom. Książka otrzymała Wawrzyn Pawła Konrada w Konkursie „Książka Roku 2009”, w kategorii „Lubelszczyzna – wydawnictwo monograficzne”. Drugi tom wydano w 2013 r.

Tom trzeci dokumentuje historię i współczesność Czemiernik. Publikację podzielono na pięć części: *Miejsca, Wspomnienia, Ludzie, Pamiątki* oraz *Na starej fotografii*, które przekazują wszechstronną wiedzę na temat miejscowości. Zamieszczono 46 artykułów, które poświęcone są różnym zagadnieniom, jednakże dominujące są losy mieszkańców Czemiernik i ich ciekawe życiorysy. Uwieczniono postacie znane w środowisku lokalnym i poza nim, osoby zasłużone dla historii swojej miejscowości i regionu. Dokonano charakterystyki m.in.: zabytków architektonicznych, oświaty, wojskowości, życia religijnego, pamiątek historycznych. Niektóre ar-

tykuły pochodzą z archiwum Wydawnictwa Wspólnota. Walory publikacji podnosi bogaty materiał ilustracyjny oraz wysoki poziom edytorski.

Pasjonująca lektura, która stanowi doskonałą formę promocji gminy. Jest cennym źródłem historycznym, z pewnością więc zainteresuje regionalistów, historyków, ale i samych mieszkańców gminy.

Dąbrowski Tomasz, Zugaj Leszek. Gmina Cyców (Wiszniewice) w okresie wojny polsko-bolszewickiej w 1920 roku. - Lublin : Urząd Gminy w Cycowie, 2020. - 24, [1] strona : faksymile, fotografie, mapy ; 30 cm

Celem opracowania jest przybliżenie genezy, przebiegu i roli Bitwy Cycowskiej, która odbyła się w dniach 15–16 VIII 1920 r. Bywa ona określana jako jeden z epizodów Bitwy Warszawskiej. Bój toczył się w okolicach Garbatówki, Świerszczowa, Cycowa, Wólki Cycowskiej i Głębokiego. Bitwa pod Cycowem, zwana też manewrem znad Wieprza, zakończyła się zwycięstwem kawalerii polskiej i uniemożliwieniem bolszewikom dotarcie do Lublina. Walka IV Brygady Jazdy pod dowództwem płk. Adama Nałęcza-Nieniewskiego, to nie tylko przykład heroizmu, ale również doskonały plan i znakomita realizacja działań opracowanych przez dowódców.

Tuż przed natarciem na bolszewików, generał Zygmunt Piasecki ps. „Dublańczyk”, wygłosił krótkie przemówienie, a kończąc powiedział: „Nieprzyjaciel wtargnął głęboko w nasz kraj, zadając nam straty w ludziach i w materiale. Za to wszystko nie należy go oszczędzać, a bić ile się zmieści i twardo dotrzymywać placu”.

Bitwę pod Cycowem upamiętniono dopiero po 1990 r. Na Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie, na jednej z tablic pól bitewnych, umieszczono napis „CYCÓW 16 VIII 1920”.

Praca zawiera szczegółowe opisy działań wojennych wraz z licznymi fotografiami oraz kartografią. Zamieszczono biogramy bohaterów Bitwy pod Cycowem: płk. Cypriana Bystrama, gen. Zygmunta Piaseckiego, płk. Edwarda Aleksandra Robakiewicza i kpt. Zygmunta Zajchowskiego.

Ze względu na tematykę jest ona skierowana szczególnie do regionalistów, historyków oraz mieszkańców gminy Cyców, ale również jest to cenne narzędzie edukacyjne dla młodzieży.

**Derdziuk Andrzej. Dojrzały owoc. - Lublin : Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, copyright 2020. - 118 stron : portrety ; 21 cm
ISBN 978-83-7306-907-7**

Andrzej Derdziuk – zakonnik kapucyn, wyświęcony na prezbitera w 1987 r. przez papieża Jana Pawła II w Lublinie. Profesor doktor habilitowany nauk teologicznych, wykładowca akademicki w Katedrze Teologii Moralnej Społecznej KUL. Członek Warszawskiej Prowincji Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów. Opiekun Grupy Modlitwy Ojca Pio i Duszpasterstwa Absolwentów lubelskiej Parafii Niepokalanego Serca Maryi i św. Franciszka w Lublinie (potocznie zwanej Poczekajką).

Publikacja omawia postaci związane z Poczekajką. Parafia istnieje od 1950 r., erygowana dekretem bpa Piotra Kałwy, w tym roku obchodzi jubileusz 70-lecia. Autor wymienia piętnaście osób, w tym pięciu braci kapucynów oraz dziesięć osób świeckich. Podkreśla we wprowadzeniu, że jest to „książka pokazująca personalną stronę historii Poczekajki (...)”.

Wyjątkowość opisanych osób, autor podkreśla już w tytułach ich biografii: *Ubogi czciciel Maryi, Prostota dziecka Bożego, Kapłan eucharystyczny, Świadek Świętości, Pokorny Stolarz, Odnowicielka obrazu Bożego, Wymagająca mistrzyni, Kruchy mocarz, Grupa Małego Kazia, Przyjaciel Boga, Uboga Franciszkan-ka, Człowiek Solidarności, Słodycz Poczekajki, Żywy pomnik, Szlachectwo ducha*. Każda z opisanych postaci jest na swój sposób wyjątkowa, obdarowana niezwykłą duchowością i religijnością, ściśle związana z parafią i jej historią. Bohaterowie świeccy uznawali za naturalne nie tylko praktykę zwykłego życia sakramentalnego, ale bardzo często angażowali się w działalność grup i wspólnot kościelnych, również nie była im obca działalność charytatywna.

Pracę oparto na wielu źródłach archiwalnych: wywiadach, dokumentach, kronikach, opracowaniach naukowych. Interesującym dopełnieniem są portrety przedstawiające każdego z bohaterów, wykonane przez Magdalenę Piwońską.

Książka przekazuje wartości, wiedzę i upamiętnia tych, którzy swoim życiem napisali historię Poczekajki.

Komendanci i wizytatorzy Lubelskiej Chorągwi Związku Harcerstwa Polskiego – „Ul Zboże” Szarych Szeregów 1939-1944 / [redaktor Stanisław Jan Dąbrowski ; autorzy Julian Borkowski, Stanisław Dąbrowski, Kazimierz Jarzemkowski, Zbigniew Muszyński, Julia Tazbir, Hanna Zembrzuska]. - Lublin : Chorągiew Lubelska Związku Harcerstwa Polskiego : Lubelski Oddział Stowarzyszenia Szarych Szeregów, 2020. - 73, [5] stron : portrety ; 23 cm

Bibliografia na stronach [75-78].

ISBN 978-83-915224-2-4

Inspiracją do napisania książki była publikacja Juliana Borkowskiego pt. *Wizytatorzy Polski Centralnej Szarych Szeregów w „Harcerstwie”*, wydana w 2019 r. Do podsumowań i refleksji, dotyczących działalności lubelskich Szarych Szeregów, skłoniła redaktora oraz autorów również 75. rocznica zakończenia II wojny światowej.

Opracowanie zawiera opisy działalności konspiracyjnej lubelskich harcerzy. Podstawowym celem jest przedstawienie portretów pięciu komendantów Lubelskiej Chorągwi Związku Harcerstwa Polskiego – „Ul Zboże” Szarych Szeregów: Tadeusza Eugeniusza Kozłowskiego (ps. „Jan”), Kazimierza Tomiło, Lesława Antoniego Władysława Eustachiewicza (ps. „Ksawery”, „Jerzy”), Henryka Ostrowskiego (ps. „Burlaj”, „Kos”, „Heniek”), Zbigniewa Urycha (ps. „Ryszard”). Zamieszczono także sylwetki siedmiu wizytatorów Głównej Kwatery „Pasiaki” ZHP Szarych Szeregów: Janusza Wierusz-Kowalskiego (ps. „Zawadzki”, „Roman”), Dymitra Senatorskiego (ps. „Dymitr”), Konrada Zembrzuskiego (ps. „Konrad”, „Szkap”, „Kuńda”, „Koń”), Tadeusza Kwaśniewskiego (ps. „Jerzy”, „Kalikst”), Jerzego Jabrzemskiego (ps. „Wojtek”), Stanisława Leopolda (ps. „Leon”, „Rafał”) oraz Ludwika Michalskiego (ps. „Fil”, „Kowalski”).

Komendanci i wizytatorzy Lubelskiej Chorągwi Związku Harcerstwa Polskiego – „Ul Zboże” Szarych Szeregów w latach 1939–1944, mieli istotny wpływ na działalność terenową organizacji i jak pisze, redaktor Stanisław Jan Dąbrowski, we wstępie: „(...) z narażeniem własnego życia i jego kosztem, służyli harcerstwu i jego ideałom, dźwigając na sobie jego ciężar odpowiedzialności za życie podległych harcerzy oraz ich, a także własnych rodzin. Dlatego pamięć o nich, to obowiązek kolejnych harcerskich pokoleń, który autorzy i wydawcy spełniają tą publikacją”.

Zebrany materiał przybliży funkcjonowanie Chorągwi Harcerzy i tworzy doskonałe źródło historyczne dla regionalistów oraz historyków.

Łosowska Anna. Wierny Syn Ojczyzny naszej : ksiądz prałat Jan Poddębniak (1907-1994). - Lublin : Norbertinum, 2020. - 290 stron, [38] stron tablic : faksymile, fotografie ; 24 cm

Bibliografia na stronach 197-206.

ISBN 978-83-7222-681-5

Publikacja przedstawia duchownego archidiecezji lubelskiej, jego losy, działalność i posługę duszpasterską.

Ks. Jan Poddębniak podczas swojego kapłaństwa był wikariuszem w Parafii pw. św. Stanisława Męczennika i św. Jana w Gościeradowie, następnie posługiwał w parafii pw. Św. Bartłomieja Apostoła w Niedrzwicy Kościelnej (1946–1955) oraz parafii Rozesłania Świętych Apostołów w Chełmie. Podczas okupacji niemieckiej był Kanclerzem Kurii Lubelskiej, a także pełnił funkcję notariusza Kurii. Od 1938 r. sprawował funkcję prokuratora Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie, a w latach 1955–1994 był proboszczem parafii pw. św. Stanisława BM w Czemiernikach, gdzie przebywał aż do śmierci.

Był to niezłomny kapłan, ostoja wiary i pobożności, wielki patriota. Kształtował postawy patriotyczne, moralne i społeczne, wzmacniał i pogłębiał wiarę wśród wiernych. Mocno stał za Kościołem, co nie raz udowodnił podczas II wojny światowej. Propagował pomoc charytatywną. Jako działacz społeczny otrzymał Medal „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” za bohaterską postawę i pomoc żydowskiemu dziewczynkom – Sarze Bass Frankel oraz Lei Bass.

Ksiądz Profesor Bolesław Pylak, mówił o Prałacie, że był to „wielki i odważny człowiek”, zaś wikariusz, współpracownik i następca ks. Poddębniaka – ks. Józef Chorębała, napisał: „(...) realizował w życiu kapłańskim umiłowanie do Kościoła. (...) był kapłanem świątym i pracowitym, a posłudze duszpasterskiej, zwłaszcza kaznodziejstwu, poświęcił bez reszty swoje życie. Umilował posługę słowa Bożego”.

Książka starannie opracowana, ukazująca nowe, sprawdzone fakty dzięki bogatej i wnikliwej kwerendzie. Szczególnym źródłem okazały się relacje świadków, mieszkańców i rodziny. Zamieszczono aneksy, w których zawarto dokumenty świadczące o prowadzonych działaniach władzy komunistycznej wobec prałata, osobiste wspomnienia o księdzu m.in.: arcybiskupa Stanisława Wielgusa, biskupa Stanisława Stefanka, biskupa Jana Śrutwy. Dołączono listę wikariuszy współpracujących z prałatem i biogramy wybranych kapłanów z czemiernickiej parafii. Ostatni aneks dotyczy Fundacji Sary i Manfreda Frenklów w Lublinie, mającej na celu rewitalizację cmentarzy żydowskich i upamiętnianie pomordowanych członków rodzin.

Praca upamiętnia życie i działalność księdza prałata Jana Poddębniaka, który wywarł istotny wpływ na mieszkańców nie tylko zarządzanych parafii, ale i na duszpasterzy archidiecezji lubelskiej. Jego postawa może być autorytetem, nie tylko dla wierzących. Interesująca pozycja dla wielu odbiorców, historyków, regionalistów, duchownych, młodzieży.

Pietruczuk Jarosław. Zapis późnoglacialnych i holocenijskich zmian środowiskowych w osadach torfowisk alkalicznych Bagno Bubnów i Bagno Staw (Poleski Park Narodowy). - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2020. - 154, [1] strona : ilustracje ; 24 cm

Tytuł w języku polskim i angielskim. – Streszczenie w języku angielskim. – Bibliografia na stronach 135-151.

ISBN 978-83-227-9327-5

Publikacja to analiza zmian środowiskowych Bagna Bubnów i Bagna Staw. Oba torfowiska są położone na obszarze Polesia Lubelskiego. Z administracyjnego punktu widzenia obszar objęty badaniami leży w województwie lubelskim, w granicach trzech powiatów: chełmskiego, łęczyńskiego i włodawskiego. Jest to obszar specjalnej ochrony ptaków w ramach programu Natura 2000 „Bagno Bubnów”. To siedlisko ptaków, ale również miejsce występowania gatunków roślin bardzo rzadkich i chronionych.

W publikacji gruntownie przeanalizowano mechanizmy rozwoju torfowisk węglanowych na Polesiu Lubelskim oraz dokonano rekonstrukcji paleograficznej późnoglacialnych i holocenijskich zmian środowiskowych.

Pracę podzielono na siedem części, w których omówiono cel, zakres i metodykę badań, charakterystykę fizycznogeograficzną terenu badań, a także przedstawiono wyniki badań geologicznych oraz analiz laboratoryjnych wraz z wnioskami końcowymi. Zamieszczono streszczenie w języku angielskim, obszerną bibliografię, spis rycin i tabel. Jak pisze w recenzji prof. UAM Grzegorz Kowalewski: „Praca ujawniła i udokumentowała skomplikowaną rzeźbę mis zbiorników akumulacji biogenicznej wypreparowanych w skałach kredowych. (...) Uzyskane wyniki są unikatowe w skali kraju, bowiem tak skomplikowanej rzeźby nie pokazały dotąd inne prace z Niżu Poleskiego”.

Niniejsze opracowanie zainteresuje geologów, ale również historyków i turystów, zgłębiających wiedzę o Polesiu Lubelskim.

Pietrzak Leszek. Miasto wolności : historia Świdnika od komunizmu do wolnej Polski. - Świdnik : Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna, 2020. - 118 stron : ilustracje, faksymilia, fotografie ; 20 cm

Bibliografia na stronach 113-114.

ISBN 978-83-955657-3-1

Dr Leszek Pietrzak to historyk, archiwista, publicysta, pasjonat dziejów najnowszych, członek Klubu Inteligencji Katolickiej w Lublinie, były pracownik lubelskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej.

Publikacja odnosi się do przełomowych wydarzeń historycznych o istotnym znaczeniu dla miasta Świdnika i wolnej Polski. Dzisiaj te wydarzenia określane są mianem Lubelskiego Lipca '80. Już we wstępie autor zadaje wiele pytań, dotyczących pomijania popularyzacji wiedzy na temat roli świdnickich strajków, które rozpoczęły walkę z komunistycznym systemem. Autor zauważa, że Świdnik to nie tylko miasto, w którym walczone z komunizmem o suwerenną Polskę, ale również symbol odwagi i determinacji we wspólnym działaniu obywateli w walce o lepsze jutro. Ubolewa, że Świdnik, jako miejsce gdzie rodziła się wolność, nie jest wystarczająco doceniany. Brakuje również godnego upamiętnienia tych historycznych wydarzeń.

Świdnik 8 VII 1980 r. uruchomił falę strajków na Lubelszczyźnie. Jako pierwszy wybuchł strajk w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego na Wydziale Obróbki Mechanicznej. Pietrzak, zaznacza, że: „(...) to właśnie strajk w świdnickiej WSK okazał się w lipcu 1980 r. najważniejszy na Lubelszczyźnie. To on bowiem uruchomił kolejne, jakie przetoczyły się przez cały region. Ale wyjątkowość Świdnika nie wynika tylko z tego, że był on pierwszy. Strajk prowadzono tam zupełnie nową metodą, której robotnicy w komunistycznej Polsce nigdy wcześniej nie stosowali”.

Publikację podzielono na sześć rozdziałów: *Narodziny miasta, Korzenie buntu, Świdnicki Lipiec, Czas „Solidarności”, Mroki stanu wojennego, Milczenie*

III RP. Autor wspomina wiele postaci znaczących w dziejach miasta, m.in.: Zbigniewa Puczka, ks. Jana Hryniewicza, Henryka Gontarza, Zofię Bartkiewicz, Urszulę Radek, Ireneusza Haczewskiego, Tadeusza Zimę, Alfreda Bondosa, Ryszarda Kucia, Andrzeja Sokołowskiego, Mariana Maliszewskiego, Janinę Kuligowską-Cel ps. „Nusia” (sanitariuszka i łączniczka oddziału kpt. Stanisława Łukasika „Rysia” ze zgrupowania „Zapory”), Andrzeja Żubra (powstaniec warszawski), Teofila Nowosada (żołnierz 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK). Zamieszcza liczne fotografie, dokumentujące omawiane wydarzenia.

Książkę wydano w 40. rocznicę Świdnickiego Lipca nakładem Miejsko-Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Anny Kamińskiej w Świdniku.

Publikacja upowszechnia wydarzenia i podkreśla szczególną rolę miasta Świdnika w walce o polską wolność, ale również będzie stanowić doskonałe źródło historyczne dla szerokiego spektrum odbiorców.

Przegaliński Andrzej. Zarys dziejów gospodarczych Lubelszczyzny w dobie Księstwa Warszawskiego : studium z historii regionu w epoce manufaktury i stosunków folwarczno-pańszczyńnianych. - Lublin : Wydawnictwo Werset, 2020. - 126, [1] strona : fotografie, ilustracje ; 20 cm

Bibliografia na stronach 103-113.

ISBN 978-83-65713-66-7

Okres Księstwa Warszawskiego to szczególny czas dla Polski i Polaków. Nadzieja na odzyskanie państwa i wyjątkowa determinacja doprowadziły do uwolnienia m.in. Lublina i Zamojszczyzny spod zaboru austriackiego. Ustanowienie traktatu pokojowego, zawartego 14 X 1809 r. w Schönbrunn, spowodowało włączenie Lubelszczyzny do Księstwa Warszawskiego. Wprowadzono nowe formy ustrojowe. Utworzono powiaty, Lubelszczyznę wraz z częścią Podlasia podzielono na dwa departamenty: w tym departament lubelski i departament siedlecki. Prefektem departamentu lubelskiego był Maciej Jabłonowski, a Lublin stał się stolicą administracyjną tego obszaru.

Mimo bogatej historiografii, autor zdecydował się na „skromną próbę” opisu XIX-wiecznych stosunków gospodarczych Lubelszczyzny. Niewątpliwie epoka porzbirowa przyniosła wiele zmian, które rozważa autor w dwóch rozdziałach, pt. *Wieś i dwór* oraz *Miasta i miasteczka*. Porusza zagadnienia z zakresu rolnictwa, przemysłu, rzemiosła, handlu. Najczęściej wymieniane miejscowości Lubelszczyzny to Chełm, Lublin, Hrubieszów, Lubartów, Tomaszów Ordynacki (Lubelski), Janów Ordynacki (Lubelski), Zamość, Zwierzyniec.

Zamieszczono bibliografię, spis ilustracji, indeks osób i miejscowości oraz streszczenie w języku angielskim.

Ze względu na tematykę publikacja skierowana jest do regionalistów, historyków oraz wszystkich zainteresowanych okresem Księstwa Warszawskiego na Lubelszczyźnie. Zainteresuje również badaczy XIX-wiecznych przemian społeczno-gospodarczych w tym regionie, a także szerzej – na ziemiach polskich.

Sprawka Jerzy B. Ziemia rodzi kamienie. – Lublin : Wydawnictwo Polihymnia, 2020. - 209 stron : faksymilia, fotografie, ilustracje ; 24 cm

Część tekstu w języku angielskim, część w przekładzie z języka angielskiego.

Bibliografia na stronie 206.

ISBN 978-83-7847-665-8

Najnowsza książka lubelskiego pisarza Jerzego B. Sprawki to zbiór kilku historii o żołnierzach walczących dla Polski i o Polskę, uzupełnianych o osobiste

wątki autora. Jak pisze we wstępie: „(...) pragnieniem moim jest ukazanie związków historycznych i ludzi historię tworzących z terminologią znaną z geologii pod nazwą »deflacja«. (...) W prezentowanych szkicach pragnąłem przywołać kilka zapomnianych albo wręcz nieznanymi osób skazanych być może na »wieczystą« niepamięć. Zależało mi szczególnie na takich ludziach, którzy mieli związki z Lubelszczyzną, a najlepiej z samym Lublinem”.

Przedstawione w publikacji postacie to m.in.: pułkownik Władysław Belina-Prażmowski, pułkownik Leopold Kula ps. „Lis”, podporucznik Władysław Policzkiewicz ps. „Harcierz” oraz podporucznik Roman Wiszniowski ps. „Irys”, „Orion”, Abram Hurman, a także bohater trylogii autora – starszy szeregowy Witek Popiołowski.

Osobiste wątki pojawiają się w esejach: *List w szarej kopercie* oraz *Niech dokumenty przemawiają*. Autor wspomina swojego wujka – Władysława Jana Sprawkę, zwanego również Walter lub Wally. Był on żołnierzem niezłomnym, więźniem sowieckich łagrów, walczył pod dowództwem generała Władysława Andersa. Jego historię uzupełnia dokumentacja w formie fotografii, faksymiliów, zaświadczeń, legitymacji, dyplomów oraz mowa pogrzebowa (przekład z języka angielskiego) i tekst z tygodnika brytyjskiego.

Publikacja obfituje w liczne archiwalia, ma też charakter wspomnieniowy i jest doskonałym przewodnikiem po pracy twórczej autora. Książka wydana z okazji 60-lecia twórczości literackiej Jerzego B. Sprawki.

**Walewander Edward. Niemirówek w starej fotografii : ludzie i wydarzenia. – Lublin ; Niemirówek : Wydawnictwo Liber Duo, 2020. - 220, [3] strony : faksymilia, fotografie ; 25 cm
ISBN 978-83-64522-80-2**

Książd Edward Walewander, kapłan archidiecezji lubelskiej, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, kanonik honorowy Kapituły Archikatedralnej Lubelskiej, kapelan Jego Świątobliwości. Urodził się w Niemirówku, wsi położonej w województwie lubelskim, w powiecie tomaszowskim, w gminie Tarnawatka.

Omawiany album to osobisty powrót do przeszłości, opowieść fotograficzna o Niemirówku i jego mieszkańcach, o życiu i dziejach wsi rodzinnej. Zamieszczone fotografie są owocem kilkuletniej i skrupulatnej pracy autora. Książkę podzielono tematycznie na dziesięć części, w którym umieszczono dokumenty i zdjęcia, obrazujące m.in. życie religijne i towarzyskie, różne uroczystości, życie codzienne, pracę w gospodarstwie, ale również dotyczące pracy społecznej, szkoły czy służby wojskowej. Zdjęcia zostały szczegółowo opisane. Sporządzono indeks osób i indeks miejscowości.

W przedmowie książd E. Walewander pisze: „Chciałbym, by nigdy nie zapomniano o Tych, którzy karmili i wychowywali swoje dzieci, lud Boży: w świątyni krasnobrodzkiej i tarnawackiej oraz wszędzie tam, gdzie dotknęło ich, także mnie, Boże powołanie, przekazane Ich ustami. Niech pozostaną na zawsze w naszych sercach. Niech wraz z nami będą obecni w modlitwie, w nieustannym świętym obcowaniu”.

Książka dokumentuje dzieje wsi i życie jej mieszkańców, ukazując przeszłość na czarno-białej fotografii. Publikacja stanowi wartościowe źródło historyczne dla regionalistów oraz niezwykłą pamiątkę dla potomnych.

Wilkowski Eugeniusz. Dziedzictwo chełmskiej „Solidarności” w źródłach ikonograficznych (lat 80. XX wieku). - Chełm : Eugeniusz Wilkowski : na zlecenie NSZZ „Solidarność” - Zarząd Regionu Mazowsze : Rada Oddziału Chełm, 2020. - 149 stron : faksymilia, fotografie, ilustracje, portrety ; 25 cm ISBN 978-83-956219-2-5 (oprawa twarda ; E. Wilkowski)

Autor – historyk, pracownik naukowo-dydaktyczny Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, opublikował wiele prac, poświęconych dziejom związku zawodowego NSZZ „Solidarność” na Lubelszczyźnie i południowym Podlasiu. Omawiana książka jest nieco inna, bowiem pokazuje historię Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w regionie chełmskim poprzez zachowane źródła ikonograficzne. Pokazuje istotę ikonografii i jej znaczenie w budowaniu tożsamości narodowej, a także uświadamia, jak ważną rolę odgrywa w badaniach historycznych.

Publikację podzielono na dwie części. W pierwszej zamieszczono źródła ikonograficzne do 13 XII 1981 r., a w drugiej źródła ikonograficzne po 13 XII 1981 do 1988 r. Wśród źródeł ikonograficznych znalazły się m.in.: grafiki, emblematy, zdjęcia, telegramy, znaczki pocztowe, sztandary, ulotki, plakietki i znaczki metalowe, strony tytułowe biuletynów informacyjnych, karty świąteczne, plakaty, zaświadczenia, zaproszenia, Poczta Internowanych (karty, legitymacje, znaczki), pisma więzienne, banknoty podziemne, odciski pieczęci, karty i znaczki Poczty Obozowej oraz Poczty Podziemnej Solidarności.

Publikacja wydana jako wyraz pamięci o wydarzeniach Solidarnościowych ma na celu popularyzację dziedzictwa, upamiętnienie i przekazanie idei „Solidarności” poprzez ikonografię, która obok wydarzeń miała ogromny wpływ na budowanie pamięci i świadomości historycznej obywateli.

Wydawnictwo, jako źródło historyczne, zainteresuje regionalistów i historyków oraz uczestników tamtych wydarzeń.

Wnuk-Bednarczyk Anna Urszula. Parafia Popkowice - dzieje wspólnoty i wartości kulturowe. - Wydanie pierwsze. - Popkowice : Parafia pw. Trójcy Przenajświętszej, 2020. - 344 strony : ilustracje, fotografie ; 24 cm

Publikacja omawia dzieje parafii rzymskokatolickiej pw. Trójcy Przenajświętszej w Popkowicach, położonej w archidiecezji lubelskiej, w dekanacie Urzędów, południowo-zachodnim obszarze Wyżyny Lubelskiej, w mezoregionie Wzniesień Urzędowskich.

Autorka przedstawia historię miejscowości, okoliczności powstania parafii i konsekracji kościoła, ale również życie duchowe, kulturalne i społeczne mieszkańców.

Książka stanowi monograficzne ujęcie dziejów parafii. Na szczególną uwagę zasługują wykorzystane w pracy źródła historyczne. Podczas wieloletniej kwerendy archiwalnej autorka uzyskała bogatą bazę źródłową, co pozwoliło na ukazanie historii parafii w wielowymiarowy sposób. Uwzględniono aspekty religijne, ale także edukacyjne, krajobrazowe, kulturowe i społeczne. Wśród wykorzystanych materiałów znalazły się nie tylko publikacje drukowane, ale również mikrofilmy. Kwerendę przeprowadzono m.in.: w Archiwum Parafialnym w Popkowicach, Archiwum Kurii Metropolitarnej w Krakowie, Ośrodku Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych w Lublinie, Archiwum Archidiecezjalnym w Lublinie, Archiwum Państwowym w Lublinie i Kraśniku. Znaczenie miały również nieocenione relacje i zbiory prywatne mieszkańców, ale również biblioteczne i muzealne. Walory publikacji pod-

noszą również liczne fotografie, przedstawiające wnętrza kościoła, wyposażenie liturgiczne, obiekty sakralne parafii, upamiętniające wydarzenia historyczne i uroczystości parafialne, portrety duchownych, a ponadto cenne przedmioty wpisane do rejestru zabytków i obiekty pamięci narodowej.

Pracę przygotowano w ramach projektu Lokalnej Grupy Działania Ziemi Kraśnickiej „Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Książka jest cennym studium historycznym parafii Popkowice. Stworzona przez regionalistkę jest cenną publikacją dla historyków, regionalistów, a ponadto spełni rolę zachowania lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturowego.

Zgrajka Halina. Klucz borkowski : dzieje dóbr ziemskich i losy ich właścicieli. - Borki : Gmina Borki, 2020. - 399 stron : faksymilia, fotografie, ilustracje, mapy, portrety ; 24 cm

Bibliografia na stronach 247-251.

ISBN 978-83-956076-0-8 (oprawa miękka). - ISBN 978-83-956076-1-5 (oprawa twarda)

Halina Zgrajka, emerytowana nauczycielka języka rosyjskiego i niemieckiego, pasjonatka historii lokalnej, swoją najnowszą książkę dedykuje „pokoleniom, które tworzyły historię tej ziemi – jako wyraz pamięci, a żyjącym tu i teraz – jako zaproszenie do jej odkrywania”.

Książkę otwiera słowo wstępne wydawcy, wójta gminy Borki, podpułkownika Radosława Sałaty: „(...) Książka (...) jest próbą całościowego i wieloaspektowego spojrzenia na historię klucza borkowskiego. Monografia została opatrzona sugestywną maksymą staropolską, w myśl której »obce rzeczy wiedzieć dobrze jest – swoje, obowiązek«. Istotnie, naszą powinnością jest wiedza, jak głęboko sięgają nasze korzenie, czego świadkiem były ziemie, na której rodzili się nasi przodkowie oraz jaki jest nasz dług względem przeszłości. (...) Każdy, kto zapozna się z monografią Haliny Zgrajki, wnikliwiej i uważniej spojrzysz na dzisiejsze tereny gminy Borki, mając w pamięci jej ciekawą i skomplikowaną historię”.

Halina Zgrajka opisuje w wielopłaszczyznowy sposób historię miejscowości, wchodzących w skład klucza borkowskiego, począwszy od średniowiecza aż do czasów po zakończeniu II wojny światowej. Region, którym zajęła się autorka, obejmuje miejscowości: Borki, Osowno, Sitno, Wola Osowińska, Stara Wieś, Tchorzewek i część Wrzosowa) oraz część firlejowską Oszczepalina (znajdująca się obecnie w gminie Wojcieszków w powiecie łukowskim), część Przytoczna (znajdująca się obecnie w gminie Jeziorzany w powiecie lubartowskim) wraz z osadą Ferdynandów (obecnie gmina Adamów w powiecie łukowskim). Książka to nie tylko dzieje miejscowości, ale przede wszystkim dzieje dóbr ziemskich i losy ich właścicieli, ukazane na tle przełomowych wydarzeń historycznych oraz zmian społecznych.

Istotną częścią monografii jest suplement, w którym zamieszczono wywiad z Anną z Jaźwińskich Krzyżanowską oraz powojenne losy właścicieli klucza borkowskiego i ich potomków. Dopełnieniem całości jest bogaty materiał ilustracyjny pochodzący m.in. ze zbiorów Izby Regionalnej przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Borkach.

KONKURS KSIĄŻKA ROKU 2019

LAUREACI WAWRZYNU PAWŁA KONRADA

Sztuka Lublina od średniowiecza do współczesności : studia i szkice / redakcja naukowa: Lechosław Lameński, Ewa Letkiewicz, Piotr Majewski, Jerzy Żywicki. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2019. - 520 stron : faksymilia, fotografie, ilustracje, portrety ; 25 cm

Bibliografie, netografie przy pracach. – Streszczenia w języku angielskim przy referatach.

ISBN 978-83-227-9236-0 (oprawa twarda)

Prezentowane wydawnictwo jest pokłosiem konferencji naukowej historyków sztuki pt. „Sztuka Lublina od średniowiecza do współczesności”, która była jednym z najistotniejszych wydarzeń naukowych podczas obchodów 700-lecia lokacji miasta Lublina. Publikacja przedstawia historię sztuki w wieloaspektowy sposób, ukazując współczesne osiągnięcia badawcze, istotne ustalenia związane z dziejami lubelskiej sztuki.

Monografia zawiera dwadzieścia trzy referaty, jest podzielona na trzy części: *Ścieżki Sacrum, Przestrzeń Miasta – Przestrzeń Życia* oraz *Twórcy, Ośrodki, Środowiska*. Zamieszczone teksty omawiają lubelską architekturę, fotografię, malarstwo, muzealnictwo, rzeźbę, rzemiosło artystyczne, instytucje sztuki, ochronę zabytków, urbanistykę, ale również wystawiennictwo, ikonografię oraz życie artystyczne. Autorami artykułów są przede wszystkim lubelscy naukowcy specjalizujący się m.in. w tematyce historii sztuki, literatury, architektury, muzealnictwa, rzeźby czy urbanistyki.

Wygłoszone referaty to cenna i ciekawa wiedza historyczna, to upamiętnienie artystycznego i kulturowego dziedzictwa Lublina. Publikacja stanowi inspirację do dalszego pogłębiania wiedzy i refleksji.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Książka o Lublinie”.

Ex Thesauro. Skarby Biblioteki Uniwersyteckiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II / pod redakcją Katarzyny Kołakowskiej ; [zespół merytoryczny i autorzy haseł dr Arkadiusz Adamczuk, Barbara Cech, Anna Gabłońska, Jadwiga Jaźwierska, dr hab. Angelika Modlińska-Piekarz, Małgorzata Trojnecka ; tłumaczenie na język rosyjski i korekta Tatiana Krynicka, Lesław Łesyk, Dzhamilya Ramazanova]. - Lublin : Wydawnictwo KUL, copyright 2019. - 291, [1] strona : faksymilia, fotografie ; 31 cm

Bibliografia na stronach 289-[292].

Tytuł i tekst równoległe w języku polskim i w przekładzie angielskim i rosyjskim.

ISBN 978-83-8061-691-2 (oprawa twarda)

Jubileusz 100-lecia powstania Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i 100-lecie Biblioteki Uniwersyteckiej KUL skłoniła wydawców do opublikowania niniejszego albumu. Publikacja prezentuje wybrane skarby biblioteki, tj. rękopisy, stare druki, grafiki, kartografię, muzykalia, druki bezdebitowe. Część zbiorów BU KUL jest zdigitalizowana i można je obejrzeć w formie cyfrowej, co pozwala na zdalne korzystanie bez ograniczeń czasowych i miejscowych, a przede wszystkim chroni cenne zbiory.

Unikatowa kolekcja przede wszystkim ma szczególną wartość historyczną i kulturową, ukazuje kształtowanie się dziejów regionu, ale również Polski. Publikację wydano w trzech językach, co zdecydowanie zwiększa jej zasięg promocyjny i pozwala pokazać wartościowe dzieła większej liczbie odbiorców.

W albumie znajdziemy: rękopisy, np. bogato iluminowany średniowieczny rękopis dekretu Gracjana napisany ok. 1140–1150 r. *Concordia discordantium canonum*, kodeks z listami i mowami Eneasza Sylwiusza Piccolominiego z lat 1443–1455, księgę cechu lubelskich piekarzy z XVI–XVIII w., Sylwę literacką z XVII w., przywilej odbywania jarmarków w Czemiernikach nadany przez Jana Kazimierza w 1665 r., rękopisy filomatów – w tym autograf *Romantyczności* Adama Mickiewicza, wybrane dokumenty osobiste i materiały ks. Idziego Radziszewskiego z lat 1891–1917; wybrane zbiory dr. Zygmunta Klukowskiego z lat 1921–1959; ponadto stare druki, np. druk Kaspra Straubego, herbarz polski Marcina z Urzędowa; zbiory graficzne (portrety cesarzy rzymskich, zbiór epitafiów, grafikę ukazującą ptaki i zwierzęta z XVII w., liczne ekslibrisy i fotografie z albumów rodzinnych); kartografię, np. kopię średniowiecznej mapy świata z I połowy XV w., rycinę panoramy Lublina pochodzącą z sześciotomowego atlasu miast świata; muzykalia, np. *Irmologion* – staro-cerkiewno-słowiński rękopis muzyczny czy dzieło Orlando Di Lasso; czasopisma „drugiego obiegu” (np. kolekcję czasopism z lat 1977–1990 czy pismo „Spotkania – niezależne pismo młodych katolików”).

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Lublin – wydawnictwo albumowe”.

Tymochowicz Mariola. Tradycyjne pożywienie chłopskie na Lubelszczyźnie. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2019. - 483 strony : fotografie ; 24 cm

Bibliografia na stronach 415-450. – Streszczenie w języku angielskim.

ISBN 978-83-227-9185-1

Monografia opisana w *Przeglądzie wydawnictw o regionie za 2019 r.*

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Lubelszczyzna – wydawnictwo monograficzne”.

Bychawa dawna : przeszłość miasta zamknięta w fotografii / opieka redakcyjna i korekta Teresa Tracz ; współpraca Barbara Cywińska ; teksty Teresa Tracz, Jakub Kuna, Joanna Wójtowicz, Matylda Graboś, Matek Kuna, Barbara Cywińska ; grafiki Edyta Pietrzak. – Bychawa : Bychawskie Towarzystwo Regionalne, 2019. – 200 stron : fotografie, ilustracje ; 22x22 cm

ISBN 978-83-934480-5-0 (oprawa twarda)

Kolejna publikacja wydana staraniem Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego, tym razem jest to album z fotografiami miasta, pochodzącymi z XX w.

Publikację podzielono na siedem części: *Spacerkiem po Turobińskiej, W przestrzeni bychawskich uliczek, Słów kilka o szkołach, Na bychawskim Podzamczu, Pod opieką św. Jana Chrzciciela, A młyny mielą powoli* oraz *Z czerwoną kartką, nie tylko w kalendarzu*. Ponadto dołączono wykaz osób i instytucji, które udostępniły fotografie ze swoich albumów rodzinnych i archiwów, a także tych, którzy wsparli finansowo wydanie albumu.

Każdy rozdział opatrzone krótkim wstępem, opracowanym na podstawie publikacji Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego i wspomnień mieszkańców Bychawy. Zamieszczone fotografie pochodzą z zakładu Władysława Hanaja, pry-

watnych zbiorów bychawian, archiwów redakcji „Głosu Ziemi Bychawskiej”, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bychawie oraz Bychawskiego Towarzystwa Regionalnego.

Album to historyczna podróż po zakątkach Bychawy. Wydawnictwo jest przykładem wspólnej pracy na rzecz zachowania pamięci o historii lokalnej społeczności, jej dziedzictwa i kultury.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Lubelszczyzna – wydawnictwo albumowe”.

Szykuła-Żygawska Agnieszka. Cmentarz parafii św. Dominika i Matki Bożej Szkaplerznej w Łabuniach : zabytkowe nagrobki i najstarsze pochówki (1862-1973). - Zamość ; Łabunie : Biblioteka Publiczna Gminy Łabunie, 2019. - 248 stron : fotografie ; 24 cm. – (Łabuńska Biblioteczka Regionalisty ; 31)

Bibliografia na stronach 226-229.

ISBN 978-83-949129-2-5

Agnieszka Szykuła-Żygawska, doktor nauk humanistycznych w dziedzinie historii sztuki, regionalistka, we wstępie zaprasza na „spacer alejami łabuńskiego cmentarza i zapoznania się z historią ukrytą w kamieniach”. Myśl przewodnia, która skłoniła autorkę do napisania publikacji, to poznanie historii miejscowości i jej mieszkańców przez pryzmat pochówków, które będą stanowić doskonałe źródło historyczne o Łabuniach.

Publikacja przedstawia historyczne i artystyczne znaczenie cmentarza, znajdującego się przy parafii św. Dominika i Matki Bożej Szkaplerznej. Zawiera krótką historię XVIII-wiecznej figury św. Jana Nepomucena, administracji kościelnej i państwowej oraz parafii Łabunie. W publikacji zamieszczono opisy 140 nagrobków, w tym 36 nieistniejących wraz z fotografiami i charakterystyką osób pochowanych w latach 1862–1973. Ponadto rzetelnie scharakteryzowano nagrobki, tj. określono ich typy, elementy zdobnicze, autorów i zakłady, w których zostały wykonane, stan zachowania, inskrypcje, obyczajowość, pochodzenie parafian, zamieszczone fragmenty inskrypcji i sentencji. Istotnym uzupełnieniem są aneksy: *Kapłani pochowani na cmentarzu parafialnym w Łabuniach* oraz *Hubert Chwedyk. Cmentarz żołnierzy niemieckich w Łabuniach*. Zamieszczono również wykaz publikacji autorki, dotyczących gminy i parafii Łabunie, bibliografię, wykaz skrótów oraz indeks osobowy i geograficzny.

Materiał zebrany przez regionalistkę tworzy doskonałe źródło historyczne, zawiera informacje o dziejach miejscowości i jej mieszkańcach, a ponadto przekazuje znaczące informacje kulturowe i podkreśla walory artystyczne nagrobków.

Książka jest 31 publikacją z serii Łabuńska Biblioteczka Regionalisty.

Wawrzyn Pawła Konrada w kategorii „Publikacje wydane przez biblioteki województwa lubelskiego”.

WYRÓŻNIENIA

Gruszka Bartłomiej. Elżbieta Gnyp : nie widać nic, a widać / [tekst i projekt Bartłomiej Gruszka]. - Zamość : Zamojskie Towarzystwo „Renesans”, 2019. - 48 stron : faksymilia, fotografie ; 23x23 cm

Wystawa: Biuro Wystaw Artystycznych Galeria Zamojska, Zamość, 23 stycznia - 23 lutego 2020 r.

ISBN 978-83-949800-1-6 (oprawa twarda)

Elżbieta Gnyp to pochodząca z Zamościa artystka-malarka, kuratorka wystaw sztuki współczesnej i animatorka kultury. Nauczyciel akademicki na Wydziale Sztuki Nowych Mediów w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych w Warszawie. Członkini Stowarzyszenia Pastelistów Polskich i Zamojskiej Grupy Fotograficznej. Prezes Zamojskiego Towarzystwa „Renesans”.

Prezentowany katalog towarzyszył indywidualnej wystawie grafik Elżbiety Gnyp „Nie widać nic, a – widać”. Inspiracją dla autorki była natura i poezja Bolesława Leśmiana. Grafiki opatrzone tytułami zaczerpniętymi wprost z wierszy B. Leśmiana, ale ujawniono je dopiero w katalogu. Na wystawie zrezygnowano z podpisów, by widz mógł sam odszukać i zobaczyć to, czego nie widać. Sama autorka o wystawie pisze tak: „(...) jest moją twórczą wizją widzenia świata, a graficzne obrazy rejestrują wyobrażenia złożone z okrucich myśli i stanów emocji”.

Zarówno wystawa, jak i omawiany katalog-album zrealizowano dzięki artystycznemu stypendium, które przyznał artystce Prezydent Zamościa w 2019 r.

Katalog wystawy zachwyca edytorsko, jest przewodnikiem po niej, a jednocześnie popularyzuje twórczość malarki Elżbiety Gnyp.

Wyróżnienie za szczególne walory edytorskie i formę przekazu.

Piechnik Paweł. Chleb wolnościowy / scenariusz i rysunek Paweł Piechnik; [biogramy autorów relacji Marta Grudzińska]. - Lublin: Państwowe Muzeum na Majdanku, copyright 2019. - 78, [2] strony: ilustracje ; 30 cm
ISBN 978-83-62816-53-8 (oprawa twarda)

Publikacja ukazała się w związku z 75. rocznicą powstania Państwowego Muzeum na Majdanku. Zawiera relacje, w większości już nieżyjących, świadków historii więzionych podczas II wojny światowej w niemieckim obozie koncentracyjnym w Lublinie, potocznie nazywanym Majdankiem. Autorami wspomnień są: Danuta Brzosko-Mędryk, Zdzisław Badio, Jolanta Korzeniewska z domu Nowakowska, Józef Jeleń, Bluma Szadur z domu Babic, Edward Karabanik, Estera Hendelsman-Kerzner z domu Kerzner, Henryk Nieścior, Miriam Prajs-Fajgenbaum, Franz Armbruster, Andrzej Stanisławski. Podzielono je na trzy tematyczne części: *O głodzie*, *O śmierci* i *O wolności*. W publikacji wykorzystano ponadto fragmenty książek *Niebo bez ptaków* Danuty Brzosko-Mędryk, *Pole śmierci* Andrzeja Stanisławskiego oraz opracowanie Marty Grudzińskiej *Majdanek. Obóz koncentracyjny w relacjach więźniów i świadków*.

Publikację dopełnia krótka historia obozu pt. *Konzentrationslager Lublin – Niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny na Majdanku* autorstwa Lecha Remiszewskiego, a także biogramy więźniów oraz słowniczek terminów.

Tytułowy „chleb wolnościowy” to sformułowanie używane przez więźniów obozów koncentracyjnych, a oznacza chleb wypiekany poza obozem. Jest też symbolem tęsknoty za domem i wolnością.

Wydawnictwo ma formę niecodzienną – wydano je w formie komiksu. Autorem scenariusza i wykonawcą rysunków jest Paweł Piechnik – artysta pochodzący z Poznania, pasjonat komiksu, ilustracji, grafiki, murali, a także współtwórca filmów animowanych i filmów do gier komputerowych.

Książka, ilustrująca obozowe życie w czasie II wojny światowej, na pewno jest dobrym narzędziem zachowania pamięci oraz edukacji młodzieży.

Wyróżnienie za szczególne walory edytorskie i formę przekazu.

Wolska Halina. Biblioteka im. Hieronima Łopacińskiego : moja prywatna historia. - Lublin : Towarzystwo Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego : [Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie], 2019. - 211 stron : ilustracje, fotografie ; 17 cm. – (Wydawnictwa Towarzystwa Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego ; 17).

Drugiego wydawcę ustalono na podstawie ISBN.

ISBN 978-83-86361-63-2

Halina Wolska – bibliotekarz dyplomowany, absolwentka filologii romańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz bibliotekoznawstwa i informacji naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wyróżniona w 2001 r. Orderem Białego Kruka ze Słonecznikiem – najwyższym lubelskim odznaczeniem bibliofilskim. Emerytowany pracownik Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

Publikacja to osobista historia życia zawodowego i prywatnego, utrzymana w luźnym klimacie, pełna anegdot, ciekawych zdarzeń widzianych okiem autorki. Utrzymana w porządku chronologicznym – począwszy od pracy w Filii na Zamku Lubelskim do emerytury. Autorka, pracując w Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego, poznała pracę praktycznie we wszystkich agendach merytorycznych biblioteki. Z filii bibliotecznej przeszła do tzw. „centrali”, gdzie pracowała najpierw w Dziale Czasopism, następnie Dziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Dziale Zbiorów Specjalnych i ostatecznie w Dziale Informacji, Bibliografii i Udostępniania.

Książkę dopełniają ekslibrisy i czarno-białe fotografie. Uwagę przykuwa także żartobliwa okładka, na której wykorzystano karykaturę Haliny Wolskiej autorstwa Józefa Tarłowskiego.

Opublikowane wspomnienia, z całą pewnością są znakomitym podsumowaniem ponad 40-letniej pracy zawodowej autorki i jej fachowego dorobku. Stanowią również ciekawą sentymentalną podróż po bibliotecznej historii, ale taką podróż „z pazurem”.

Nagroda specjalna Dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.